

Nr 317.

Godkänd av första kammaren den 2 juni 1920.

Godkänd av andra kammaren den 2 juni 1920.

Riksdagens skrivelse till Konungen, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående tillfällig höjning av postavgifterna m. m.

(Bevillningsutskottets betänkande nr 35.)

Till Konungen.

I en till riksdagen den 19 mars 1920 avlåten proposition, nr 256, har Eders Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för samma dag, föreslagit riksdagen besluta,

att — med upphävande av bestämmelsen om ett särskilt, lägre porto för s. k. lokalbrev — befodringsavgifterna för inrikes brev skola utgå med följande belopp:

om brevets vikt icke överstiger	20 gram	20 öre
» vikten överstiger	20 men icke 125	»	40 »
» » »	125 » » 250	»	60 »
» » »	250 » » 500	»	80 » ;

att befodringsavgiften för inrikes brevkort skall utgöra:

för enkelt brevkort	10 öre
» dubbelt »	20 » ;

att — med upphävande av bestämmelsen om ett särskilt, lägre porto för s. k. lokalförsändelse — befodringsavgiften för annat inrikes korsband än utgivarkorsband eller sådant korsband, som innehåller utslutande blindskrift, skall för var vikt av 100 gram eller del därav utgå med 5 öre, dock att minsta avgiften skall utgöra för korsband, innehållande affärshandling, 20 öre och för korsband, innehållande varuprov, 10 öre;

att — likaledes med upphävande av bestämmelsen om ett särskilt, lägre porto för lokalförsändelse — befodringsavgiften för inrikes korsband, som innehåller utslutande blindskrift, skall, för var vikt av 500 gram eller del därav, utgöra 5 öre;

att avgiften för inrikes postanvisning eller postförskott skall utgå med följande belopp:

om postanvisnings- respektive postförskottsbeloppet uppgår till				
	högst 5 kronor			20 öre
» beloppet överstiger	5 men ej	50 kronor.....		30 »
» » »	50 » »	100 »		40 »
» » »	100 » »	250 »		50 »
» » »	250 » »	500 »		60 »
» » »	500 » »	750 »		70 »
» » »	750 » »	1,000 »		80 » ;

att assurancesavgiften för inrikes försändelse skall utgå med följande belopp:

för assurancesbelopp av högst 500 kronor				30 öre
» » , som överstiger	500 men ej	1,000 kronor		50 »
» » , » »	1,000 » »	100,000 »		50 »

för 1,000 kronor med tillägg av 10 öre för varje överskjutande belopp av 500 kronor eller del därav,

för assurancesbelopp, som överstiger 100,000 kronor, 20 kronor 30 öre för 100,000 kronor med tillägg av 10 öre för varje överskjutande belopp av 1,000 kronor eller del därav;

att det inrikes portot för paket skall utgå enligt följande grunder, nämligen för paket, som väger

högst 1 kilogram, med				80 öre
mer än 1 men ej över 3 kilogram, med.....				1 krona 10 »
» » 3 » » » 5 »				1 » 40 »

» » 5 kilogram, med 1 krona 40 öre för de första 5 kilogrammen och därefter 80 öre för vart överskjutande kilogram eller del därav;

att för skrymmande paket det ifrågavarande viktportot skall ökas med 50 procent och att, i fråga om vad med skrymmande paket förstås, skola tillämpas bestämmelserna i sådant hänseende enligt gällande internationella paketkonvention, dock med den eller de inskränkningar, som kunna föranledas av särskilda, utav Kungl. Maj:t till efterrättelse inom svenska postverket givna föreskrifter;

att den särskilda tilläggsavgiften för inrikes s. k. ilpaket skall utgöra 1 krona 40 öre för var vikt av 5 kilogram eller del därav;

att den avgift, som vederbörande avsändare har att, utöver belöpande befordringsavgift, erlagga för inrikes försändelses rekommendation, skall utgöra 20 öre;

att 8 och 11 §§ i kungl. förordningen den 17 juni 1916 angående villkoren för postbefordran av tidningar och andra periodiska skrifter — 11 § sådan densamma lyder enligt kungl. kungörelsen den 30 maj 1919 — skola erhålla följande ändrade lydelse:

»8 §.

1 mom. Postavgiften — — — — — befordringsavgift.

2 mom. Förskrivningsavgiften utgår med:

a) 20 öre för varje i taxan intagen abonnemangstermin, som abonnemanget avser, och

b) 4 procent av den utgivaren tillkommande prenumerationsavgift, dock ej under 10 öre, allt räknat för helt år och i förhållande därtill för kortare abonnemangstider.

3 mom. Befordringsavgiften beräknas för år och i förhållande därtill för kortare abonnemangstider sålunda:

a) 24 öre för varje nummer i veckan, men för tidning, som utkommer med mer än 7 nummer i veckan, 24 öre för vart och ett av 7 nummer och 12 öre för varje överskjutande nummer i veckan; skolande — — — — — högre hela tal; och

b) 12 öre för varje helt eller påbörjat kilogram av tidningens sammanlagda vikt under nästföregående helårsperiod, räknat från och med den 1 oktober till och med den 30 september; skolande — — — — — tidningens vikt.

4 mom. Om — — — — — öretal.

5 mom. För varje gång postabonuemang sker skall, evad abonnemanget avser längre eller kortare tid, postavgiften alltid utgöra minst 40 öre för varje särskilt tidningsexemplar.

6 mom. Om — — — — — höjas.

- 7 mom. Skulle — — — — — helårsvikten av tidningen.
 8 mom. Utgivare — — — — — bilagor.

11 §.

1 mom. Om tidnings utgivare till postanstalt å utgivningsorten avlämnar exemplar av tidningen för befordran såsom korsband, må, efter anmälan av utgivaren, postbefordringsavgiften beräknas efter sammanlagda vikten av de försändelser, som på en gång avlämnas, och skall för sådana korsband (utgivarkorsband) avgiften utgöra 12 öre för varje vikt av ett halvt kilogram eller del av halvt kilogram. Avlämnas samtidigt olika av samma person utgivna tidningar, beräknas avgiften å tidningarnas sammanlagda vikt. Varje gång utgivarkorsband avlämnas till postbehandling skall emellertid befordringsavgiften beräknas för minst två kilogram.

- 2 mom. Utgivarkorsband — — — — — korsband i allmänhet.
 3 mom. Finner — — — — — 1 mom sägs.
 4 mom. I övrigt — — — — — försändelse»;

att de förhöjda avgifterna för postabonnemang å tidning och för utgivarkorsband skola utgå från och med den 1 januari 1921, dock att den förra avgiften skall tillämpas jämväl beträffande sådana abonnemang för år 1921, som verkställas under år 1920;

att de övriga beslut, som i nu förevarande hänseenden kunna bliva meddelade, skola träda i kraft den 1 juli 1920, vid vilken tid stadgandena i 2—4 samt 7—10 §§ av kungl. kungörelsen den 30 maj 1919 angående tillfällig höjning av postavgifterna m. m. skola upphöra att gälla; samt

att samtliga beslut skola lända till efterrättelse allenast till och med den 31 december 1921, dock att de förhöjda avgifterna för postabonnemang å tidning icke skola tillämpas beträffande sådana abonnemang för år 1922, som verkställas under år 1921.

Tillfälliga höjningar av postavgifterna hava förut vidtagits enligt beslut vid 1917 års riksdag samt vid 1918 och 1919 års lagtima riksdagar.

Den nu föreliggande propositionen avser väsentligen ytterligare höjningar av postavgifterna för den inrikes trafiken att i huvudsak träda i kraft den 1 juli 1920 och gälla till utgången av år 1921.

De genom propositionen framlagda beräkningarna giva enligt riksdagens mening oförtydligt vid handen, att redan för att förebygga förlust av postverkets rörelse portoförhöjningar äro erforderliga såväl för år 1920 utöver vad för närvarande gäller som ock för nästkommande år. I likhet med den ståndpunkt som i detta ämne intagits av 1917 års samt 1918 och 1919 års lagtima riksdagar, anser även nu riksdagen, att höjning bör vidtagas endast i den mån en sådan oundgängligen erfordras för att förebygga förlust och sätta postverket i stånd att lämna ett skäligt driftresultat.

Riksdagen övergår nu till att i korthet yttra sig om förslaget i dess olika delar.

Höjningen av *brevportot* är den med avseende å den åsyftade inkomstökningen viktigaste delen av det föreliggande förslaget, vilket härutinnan innebär en höjning för *riksbrev* med 100 procent på de ursprungliga, intill den 1 juni 1918 utgående beloppen eller 33 $\frac{1}{3}$ procent på de nu utgående, provisoriskt höjda avgifterna, samt för *lokalbrev* med 100 procent på de nuvarande avgifterna, vilka äro 100 procent högre än de ordinarie avgifterna.

I fråga om borttagandet av det särskilda lokalportot hava skiljaktiga meningar gjort sig gällande, i det att dels en ledamot av generalpoststyrelsen, byråchefen Hasselrot, ansett, att lokalportot borde bibehållas och utgå med nuvarande belopp, dels två utav de sakkunniga, herrar Flodin och Dehlgren, uttalat sig för bibehållande av ett lägre lokalporto än riksportot och därvid ifrågasatt, att den lägsta lokalportosatsen måtte bestämmas till 15 öre.

I fråga härom har chefen för civildepartementet anfört bland annat, att, därest befordringsvägens längd skulle vara avgörande för avgiftens bestämmande, full rättvisa icke kunde vinnas med mindre än att ett särskilt zontabellsystem tillämpades, vilket givetvis icke kunde ifrågasättas. Lokalportot kunde också sägas strida emot den princip om enhetliga brevavgifter, som för övrigt tillämpades såväl inom landet som i den internationella postutväxlingen, där samma brevporto utginge oberoende av befordringsvägens längd. I flera av kulturländerna finnes icke något lokalporto. I Norge hade det i det stora hela avskaffats, och i Tyskland hade det inskränkts att omfatta endast brev. I Danmark finnes visserligen lokalporto, men, efter vad som meddelats departementschefen, ifrågasattes även där enhetligt porto. Vad vidare beträffade den av reservanten inom generalpoststyrelsen uttalade åsikten, att städerna och de större samhällena icke borde frångåas ifrågavarande sedan gammalt hävdvunna förmån, syntes det, att befolk-

ningen i städerna och därmed likställda samhällen, även om lokalportot borttoges, i postalt hänseende ägde avsevärda förmåner framför landsbygden, såsom täta brevbäringsturer, god tillgång till postanstalter och brevlådor, m. m. Departementschefen hyste också den av generalpoststyrelsen uttalade meningen, att det, när avgiftsförhöjningar måste vidtagas, vore lämpligt att skaffa ökade inkomster genom borttagande av en förmån, varav endast en mindre del av allmänheten kunde begagna sig.

De i propositionen föreslagna portosatserna för riksbrev, om vilka ingen meningsskiljaktighet under utredningen framträtt, har riksdagen funnit vara genom de av generalpoststyrelsen gjorda beräkningarna väl motiverade; och med hänsyn såväl till nödvändigheten att vid fastställandet av grunderna för postverkets inkomster bereda en icke allt för knappt tilltagen marginal, som till de skäl av principiell natur, departementschefen på sätt nyss återgivits framfört, har riksdagen ansett sig böra bifalla Eders Kungl. Maj:ts förslag även beträffande lokalportot.

I likhet med chefen för civildepartementet har riksdagen vidare ansett, att i betraktande av gällande internationella porto för brevkort det nu utgående portot för *inrikes brevkort* bör bibehållas tills vidare.

I fråga om befodringsavgifterna för *andra inrikes korsband än utgivarkorsband* har generalpoststyrelsen, under förmenande att det vore inkonsekvent att borttaga lokalportot för brev, men bibehålla detsamma för korsband, föreslagit borttagande jämväl av lokalportot för korsband.

Då riksdagen biträtt förslaget om borttagande av lokalportot för brev, har riksdagen ansett sig även böra bifalla förslaget om borttagande av lokalportot för korsband. Icke heller mot vad i övrigt föreslagits beträffande avgifterna för andra inrikes korsband än utgivarkorsband har riksdagen haft något att erinra.

I likhet med generalpoststyrelsen och departementschefen har riksdagen funnit, att höjningen av avgiftssatserna för inrikes brev även bör påkalla höjning av avgifterna för *inrikes postanvisning* och *postförskott* ävensom att tillräckliga skäl saknas för höjning av *assuransavgifterna*.

Beträffande avgifterna för *paket* har, såsom departementschefen erinrat, förhöjning av avgifterna för dessa ägt rum såväl 1917 som 1918. Den huvudsakliga anledningen härtill har, oavsett behovet av ökade inkomster, varit, att de taxeförhöjningar, som vidtagits vid järnvägarna, medfört en förskjutning mellan post- och järnvägsavgifterna, vilket haft till följd, att en del gods, som eljest skulle befordrats med järnväg, i stället försändes med post. År 1919 vidtogs — bland annat

med hänsyn därtill att paketportot då höjts två gånger på två år — icke någon ytterligare höjning av postavgifterna för paket. Sedan emellertid under sistlidet år vid järnvägarna vidtagits ytterligare taxeförhöjningar, har den förutnämnda förskjutningen mellan post- och järnvägsavgifterna blivit än mer märkbar. Det vore givetvis önskvärt, att överensstämmelse kunde vinnas mellan postens och järnvägens avgifter, vilket dock icke låter sig göra, så länge järnvägsavgifterna beräknas efter zontariffsystem, men postavgifterna utgå med enhetliga belopp för befordran inom hela riket. Såsom också generalpoststyrelsen i sin skrivelse framhållit är det dessutom — för att icke svenska affärsmän skola komma i ogynnsammare ställning än utländska konkurrenter — nödvändigt, att vid postavgifternas bestämmande taga hänsyn till det allmänt internationella paketportot och till paketportot mellan de andra skandinaviska länderna. Vid avgivande av sitt förslag till inrikes paketavgifter har generalpoststyrelsen tagit hänsyn till dessa förhållanden och till vad vid överläggningar mellan de svenska, danska och norska postcheferna förekommit. Den här ovan omförmälda förskjutningen mellan post- och järnvägsavgifterna har haft till följd, att särskilt såväl tyngre som skrymmande paket överförts från järnvägsbefordran till befordran med post, vilket med hänsyn till postverkets begränsade utrymme i postkupéerna och å postanstalterna måste anses olämpligt. För att förebygga detta missförhållande framlades för 1919 års lagtima riksdag förslag därom, att för befordran med post icke skulle mottagas inrikes paket av högre vikt än 5 kilogram, när järnvägsförbindelse funnes mellan paketets avgångs- och adressorter. Med anledning av denna framställning beslöt riksdagen, att inrikes paket, vars inlämnings- och adressorter äro förbundna medelst järnväg, skulle mottagas till postbefordran allenast om paketet vägde högst 10 kilogram och icke vore skrymmande. Emellertid har, enligt vad generalpoststyrelsen meddelat, tillämpningen av denna bestämmelse visat sig medföra stora svårigheter, i anledning varav Kungl. Maj:t nu föreslår upphävande av bestämmelsen, vilken varit avsedd att gälla endast till innevarande års utgång och vilkens provisoriska karaktär även framhölls av riksdagen.

Riksdagen biträder detta förslag, så mycket hellre som den föreslagna höjningen av paketportot, vilken riksdagen även bifaller, synes komma att, åtminstone i någon mån, minska överflyttningen av gods från järnvägen till posten.

De av Eders Kungl. Maj:t föreslagna höjningarna av tilläggsavgiften för *ilpaket* samt av rekommendationsavgiften har riksdagen funnit sig kunna bifalla.

I fråga om höjning av postavgiften vid postabonnemang å tidning och beföringsavgiften för utgivarkorsband har generalpoststyrelsen andragit följande:

»I sin underdåniga skrivelse den 10 januari 1919 i fråga om höjning av vissa inrikes postavgifter m. m. ansåg sig generalpoststyrelsen icke böra föreslå någon höjning av avgiften för utgivarkorsband och av postavgiften för postabonnemang å tidning, men styrelsen uttalade såsom sin uppfattning, att avgiften för utgivarkorsband vore allt för ringa och att, över huvud taget, postverkets med dess tidningsrörelse förenade arbete och kostnader icke torde ersättas med gällande avgifter. Dessa avgifter äro bestämda genom nådiga förordningen den 17 juni 1916 angående villkoren för postbefordran av tidningar och andra periodiska skrifter, vilken kungörelse emellertid i förevarande hänseende icke företer annan olikhet med nådiga förordningen den 27 maj 1904 i samma ämne än att avgiften för utgivarkorsband, som enligt sistnämnda förordning utgjorde 12 öre per helt kilogram, nu utgår med 6 öre per halvt kilogram. Allt sedan ingången av år 1905, då berörda förordning av den 27 maj 1904 trädde i kraft, hava således samma grunder tillämpats för beräkning av postverkets ersättning för handhavande av tidningsrörelsen. Denna ersättning har säkerligen aldrig varit tillräcklig att ens tillnärmelsevis täcka postverkets kostnader för nämnda bestyr. De av chefen för kungl. finansdepartementet på grund av nådigt beslut den 19 maj 1899 tillkallade kommitterade, som utarbetade förslag till den förordning, som sedan utkom den 27 maj 1904, förklarade också, att de icke ansåge sig kunna ifrågasätta en sådan höjning i de till postverket av tidningsrörelsen utgående avgifter, att inkomsterna av denna rörelse skulle kunna täcka de beräknade utgifterna för densamma. Såsom de kommitterade vidare framhöllo, kunna beräkningar angående postverkets omkostnader för tidningsrörelsen icke lämna annat än approximativa resultat, i det att utgifterna för en verksamhet sådan som poströrelsen, där särskilda grenar av verksamheten i regel gripa in i varandra, endast undantagsvis och med avseende på jämförelsevis mindre betydande poster låta sig med visshet fördela på olika rörelsegrenar. I det utlåtande, som nämnda kommitterade den 4 mars 1901 avgåvo till statsrådet och chefen för kungl. civildepartementet, lämnas emellertid uppgift om vissa inom generalpoststyrelsen gjorda beräkningar i fråga om postverkets utgifter för bestyret med de genom dess förmedling abonnerade tidningar och tidskrifter. Enligt dessa beräkningar skulle postverkets ifrågavarande kostnader under år 1898 hava uppgått till något mer än 1 $\frac{1}{2}$ miljon kronor, vilket utgjorde mellan 16 och 17 procent av postverkets samtliga driftkostnader för samma år. Därest proportionen mellan utgifterna för tidningarna och postverkets övriga utgifter fortfarande vore densamma, borde förstnämnda utgifter för år 1921 beräknas till omkring 11 $\frac{1}{2}$ miljoner kronor. Emellertid torde, särskilt genom den oerhörda stegringen av vissa kostnader för tidningsrörelsen, dessa kostnader i sin helhet kunna antagas numera vara proportionsvis högre än år 1898. Så ansågs sistnämnda år ungefär 25 procent av postverkets kostnader för postföring böra påföras tidningsrörelsen, men enligt en nu verkställd, visserligen approximativ beräkning torde minst 33 procent av postföringskostnaderna falla på tidningsrörelsen. Likaledes äro säkerligen postverkets personalkostnader för tidningsrörelsen nu proportionsvis betydligt högre än vad som beräknades för år 1898, i all synnerhet som, på sätt även de kommitterade framhöllo, denna del av den då gjorda kostnads-

beräkningen syntes för låg. År 1898 fördes — allt efter skilda personalgrupper och olika orter — 10, 15, högst 25 procent av postverkets samtliga personalkostnader å tidningarnas konto. Några nu verkställda undersökningar synas giva vid handen, att minst 50 procent av den post, som utdelas genom postverkets brev-bärare, utgöras av tidningar.

På grund av dessa förhållanden kan det starkt ifrågasättas, huruvida icke postverkets kostnader för tidningsrörelsen borde beräknas till avsevärt högre årligt belopp än ovannämnda 11 $\frac{1}{2}$ miljoner kronor. Under år 1919 hade postverket för bestyret med de postabonnerade tidningarna en inkomst av omkring 2 miljoner kronor. Även om postverkets kostnader för tidningarna på grund av förenklade arbetsmetoder kunna anses hava i något fall nedgått sedan år 1898, är det dock uppenbart, att inkomster och utgifter här icke stå i något rimligt förhållande till varandra.

För att visa den stegring av postverkets utgifter för tidningsrörelsen, som skett sedan år 1898, skall generalpoststyrelsen tillåta sig anföra några jämförande siffror. Bland kostnader, vilka uteslutande föranledas av tidningsrörelsen, må nämnas avlöning till personalen vid generalpoststyrelsens tidningsrevision och vid postkontorets Stockholm 1 tidningsexpedition samt kostnaden för tidningstaxan. Dessa utgiftsposter upptogs år 1898 till i runt tal respektive 5,600, 76,000 och 9,600 kronor. Motsvarande utgifter beräknas nu till respektive 50,000, 400,000 och 30,000 kronor. Vid beräkningen år 1898 utgick man ifrån, att de lägst avlönade postfunktionärer, som anlätades vid tidningsbokföring m. m., uppburo en årsavlöning av 900 kronor per år. En postfunktionär i motsvarande tjänsteställning uppbär nu i avlöning (dyrtidstillägg inberäknat) omkring 5,000 kronor. Medelarvodet för en poststationsföreståndare har stigit från 266 kronor år 1898 till 1,000 kronor år 1918 samt medellegan för åkande post, gångpost och lantbrevbäring från respektive 9.4, 6.6 och 6.3 öre till respektive 27, 18.9 och 18.5 öre per kilometer. Jämväl kostnaden för postbefordran å järnväg har betydligt ökat, och vad slutligen beträffar de förbrukningsartiklar, som i stor utsträckning användas för tidningsrörelsen, såsom bindgarn, omslagspapper, påsar och säckar, hava dessa varuslag endast på de senare åren stigit med 200 å 300 procent. År 1898 uppgingo postverkets samtliga personalkostnader till omkring 4 $\frac{1}{2}$ miljoner, postföringskostnaderna till omkring 3 miljoner och utgifterna för förbrukningsartiklar, expenser m. m. till omkring en halv miljon kronor. Motsvarande utgifter äro i postverkets stat för driftkostnader år 1920 upptagna till respektive 42, 18 och 3 miljoner kronor.

Att de avgifter, som för mer än 20 år sedan ansågos otillräckliga, numera med den oerhörda ökningen av postverkets driftkostnader icke kunna anses skäligen, synes generalpoststyrelsen sålunda uppenbart, även om det möter svårighet att exakt beräkna de speciella kostnaderna för tidningsrörelsen. Tidningsutgivarna hava för sin del sedan år 1898 vidtagit så avsevärda höjningar av dem tillkommande tidningsavgifter, att dessa i vissa fall stigit med ända till 400 procent och därutöver. De inkomster, som för de postabonnerade tidningarna inflyta till postverket, täcka säkerligen endast en ringa del av de av samma rörelse föranledda utgifterna. Frågan är då, vem som skall betala skillnaden: postverket, tidningsutgivarna eller allmänheten. Enär så gott som alla övriga postavgifter höjts på de senaste åren och då generalpoststyrelsen nu ser sig nödsakad att föreslå ytterligare förhöjningar, är styrelsen av den mening, att tidningsavgifterna, vilka förvisso äro de för post-

verkets ekonomi mest ogynnsamma, icke rimligen kunna lämnas oberörda. Det kunde visserligen vara önskvärt att få till stånd en omarbetning av själva de grunder, efter vilka, enligt 8 § i ovannämnda förordning den 17 juni 1916, postverkets avgifter för abonnerade tidningar beräknas — det vill säga med hänsyn till abonnemangstermin, den utgivare tillkommande prenumerationsavgift, periodicitet och vikt — men då dessa grunder fastslagits på förslag av meranämnda kommitterade, bland vilka såväl riksdagen och tidningsutgivarna som postverket voro representerade, och tiden nu icke medgivit utarbetande av förslag, i vilken mån ifrågavarande grunder till äventyrs böra undergå någon ändring, har det för närvarande syntts generalpoststyrelsen lämpligast, att, med bibehållande av hittillsvarande grunder, höjning vidtages av de särskilda belopp, utav vilka postavgiften för abonnerade tidningar är sammansatt, och har styrelsen funnit sig böra stanna vid att nu föreslå dessa belopps förhöjande med allenast 100 procent, en förhöjning, som i allt fall är alldeles för ringa, för att avgifterna skola kunna täcka postverkets kostnader för tidningsrörelsen. Generalpoststyrelsen tillåter sig i detta sammanhang erinra därom, att det i postavgiften för abonnerad tidning ingående belopp av 10 öre för abonnemangstermin säkerligen varit avsett att motsvara portot för ett brev av en viktsats, vilket porto på den tiden utgjorde 10 öre, men nu föreslås till 20 öre, ävensom att det likaledes i postavgiften ingående belopp av 6 öre per kilogram av tidningens årsvikt utan tvivel bestämts i visst förhållande till paketportot, vilket på den tiden för ett paket av högst ett kilogram utgjorde 30 öre, men nu föreslås till 80 öre.

Med postavgiften för postabonnerad tidning sammanhänger nära befodringsavgiften för utgivarkorsband, och vid en eventuell omarbetning av grunderna för beräkandet av postavgiften för postabonnerad tidning lärer därför även frågan om det belopp, varmed avgiften för utgivarkorsband rätteligen skall utgå, böra upptagas till prövning. I avvaktan härpå synes emellertid generalpoststyrelsens här ovan framförda förslag om postavgiftens för abonnerad tidning förhöjning med 100 procent medföra såsom en given konsekvens, att även avgiften för utgivarkorsband förhöjes med 100 procent.»

Herrar Röing och Dehlgren hava i förevarande punkt varit skiljaktiga och uttalat, att de icke nu ansett sig kunna tillstyrka de av generalpoststyrelsen föreslagna förhöjningarna av postavgiften vid tidningsabonnemang och av befodringsavgiften för utgivarkorsband. Enligt deras mening måste ett förslag till sådana förhöjningar föregås av en noggrann utredning dels beträffande postverkets kostnader för tidningsrörelsen och dels rörande de grunder, efter vilka postavgiften för tidningsabonnemang vore sammansatt. Sådana utredningar hade icke verkställts på de senaste tjugufem åren, under vilka avsevärda förändringar i sättet för postverkets behandling och befodrning av tidningar ägt rum, och det vore därför enligt deras åsikt mindre välbetänkt att genom en summarisk höjning av de olika belopp, av vilka postavgiften vid tidningsabonnemang nu vore sammansatt, ytterligare skärpa ett, som de ansett, mindre rättvist avvägt förhållande mellan i nämnda post-

avgift ingående faktorer. Då därtill komme, att övriga av de sakkunniga tillstyrkta förhöjningar rörande andra mindre svårutredda avgifter till postverket enligt herrar Röings och Dehlgrens uppfattning väl syntes kunna tillföra postverket den som erforderlig ansedda inkomstökningen, och förhöjningarna beträffande postavgiften vid tidningsabonnemang och befodringsavgiften för utgivarkorsband icke skulle kunna tillämpas tidigare än vid 1921 års abonnemang, till vilken tid de internationella postavgifterna förväntades reglerade till avsevärd fördel för postverkets ekonomi, ansåge nämnda sakkunniga, att någon ändring beträffande de olika belopp, av vilka postavgiften vid tidningsabonnemang vore sammansatt, icke borde vidtagas, förrän fullständig utredning i nämnda hänseende verkstälts, och att i avvaktan på en dylik utredning även befodringsavgiften för utgivarkorsband borde bibehållas oförändrad.

På sätt chefen för civildepartementet påpekat hava tidningsavgifterna lämnats oberörda vid de tillfälliga höjningar av vissa postavgifter, vilka riksdagen ovan omnämnt. Nu äro generalpoststyrelsen, alla de sakkunniga samt departementschefen eniga därom, att en fullständig utredning bör verkställas beträffande postverkets kostnader för tidningsrörelsen och de grunder, efter vilka postavgiften för tidningsabonnemang är sammansatt. Men under det två av de sakkunniga, herrar Röing och Dehlgren, ansett denna utredning böra föregå varje höjning av postbefodringsavgifterna för tidningar, hava generalpoststyrelsen och chefen för civildepartementet förordad en tillfällig höjning av tidningsavgifterna med 100 % å nuvarande belopp.

Riksdagen delar berörda uppfattning om nödvändigheten av en utredning såsom grundval för en definitiv reglering av ifrågavarande avgifter. Om riksdagen icke desto mindre funnit sig böra bifalla den av Eders Kungl. Maj:t redan nu föreslagna höjningen av tidningsavgifterna, så beror detta på följande omständigheter. De nuvarande låga och i allt väsentligt sedan mer än 15 år gällande avgifterna torde icke stå i rimligt förhållande till postverkets arbete med tidningsbefodran; och det lär icke kunna be-
tvivlas, att en blivande utredning kommer att visa befogenheten av en avsevärd höjning av ifrågavarande avgifter; ej heller synes någon farläga kunna föreligga, att den av Eders Kungl. Maj:t såsom en tillfällig åtgärd nu föreslagna höjningen skulle komma att visa sig större än den, till vilken utredningen kan föranleda. Slutligen måste man, på sätt departementschefen med stöd av generalpoststyrelsens utredning framhållit, räkna med möjligheten av ett underskott å rörelsen under år 1920, fastän de övriga av Eders Kungl. Maj:t föreslagna höjningarna komma att träda i kraft den 1 nästkommande juli. Denna omständighet

utgör för riksdagen ett skäl att tillse, att det beräknade överskottet för år 1921 icke tillmätes alltför snävt.

På sålunda anförda skäl och under hänvisning till den av chefen för civildepartementet till ovannämnda statsrådsprotokoll den 19 mars 1920 anförda motiveringen, får riksdagen för Eders Kungl. Maj:t tillkännagiva, att ifrågavarande proposition nr 256 blivit av riksdagen bifallen.

Stockholm den 2 juni 1920.

Med undersätlig vördnad.
